

Капітал та виробничі засоби підприємства

1. Поняття та види капіталу підприємства
2. Сутність та склад виробничих засобів підприємства.
3. Особливості оцінки, знос та амортизація основних засобів підприємства.
4. Обігові кошти підприємства.

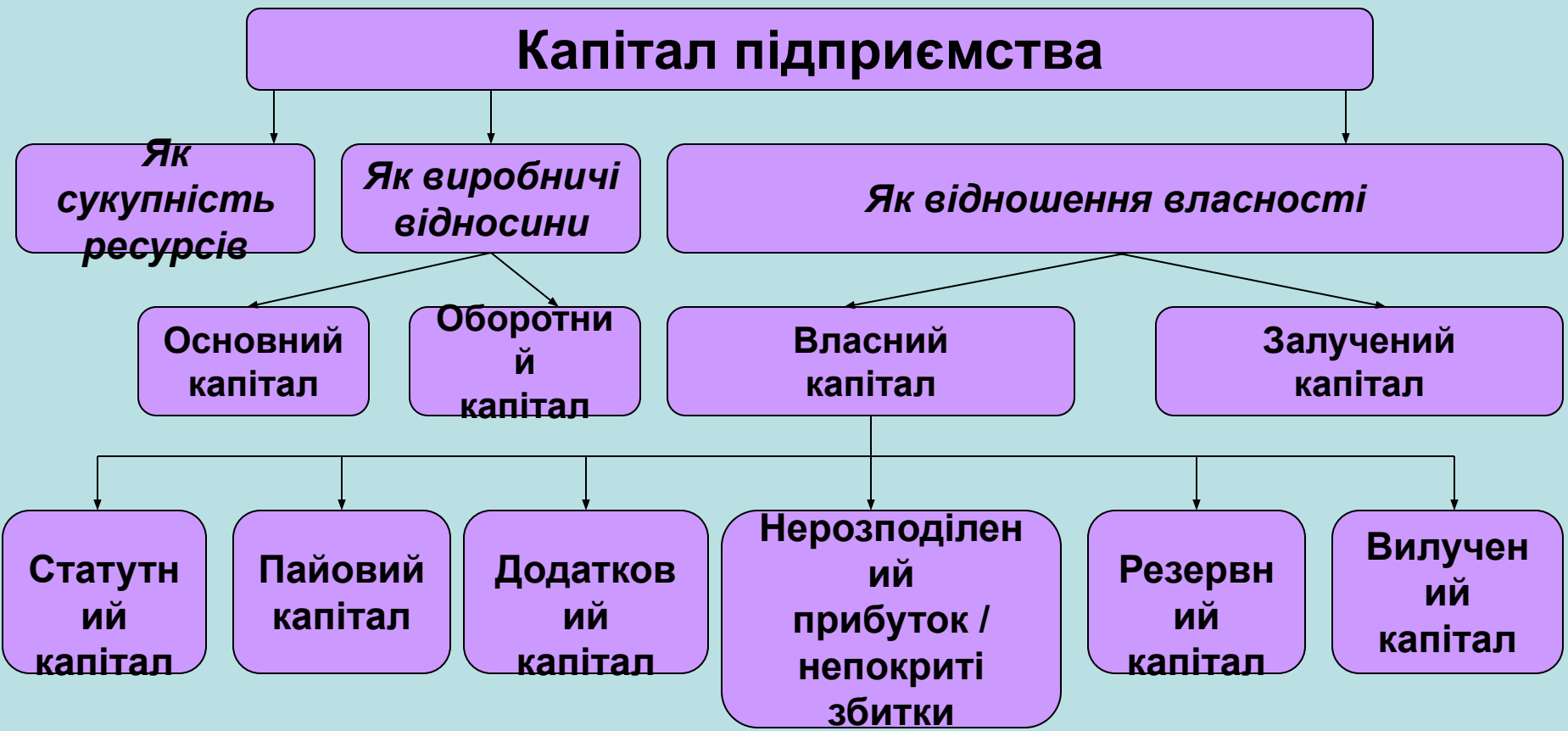

Рис. 1. Види капіталу підприємства

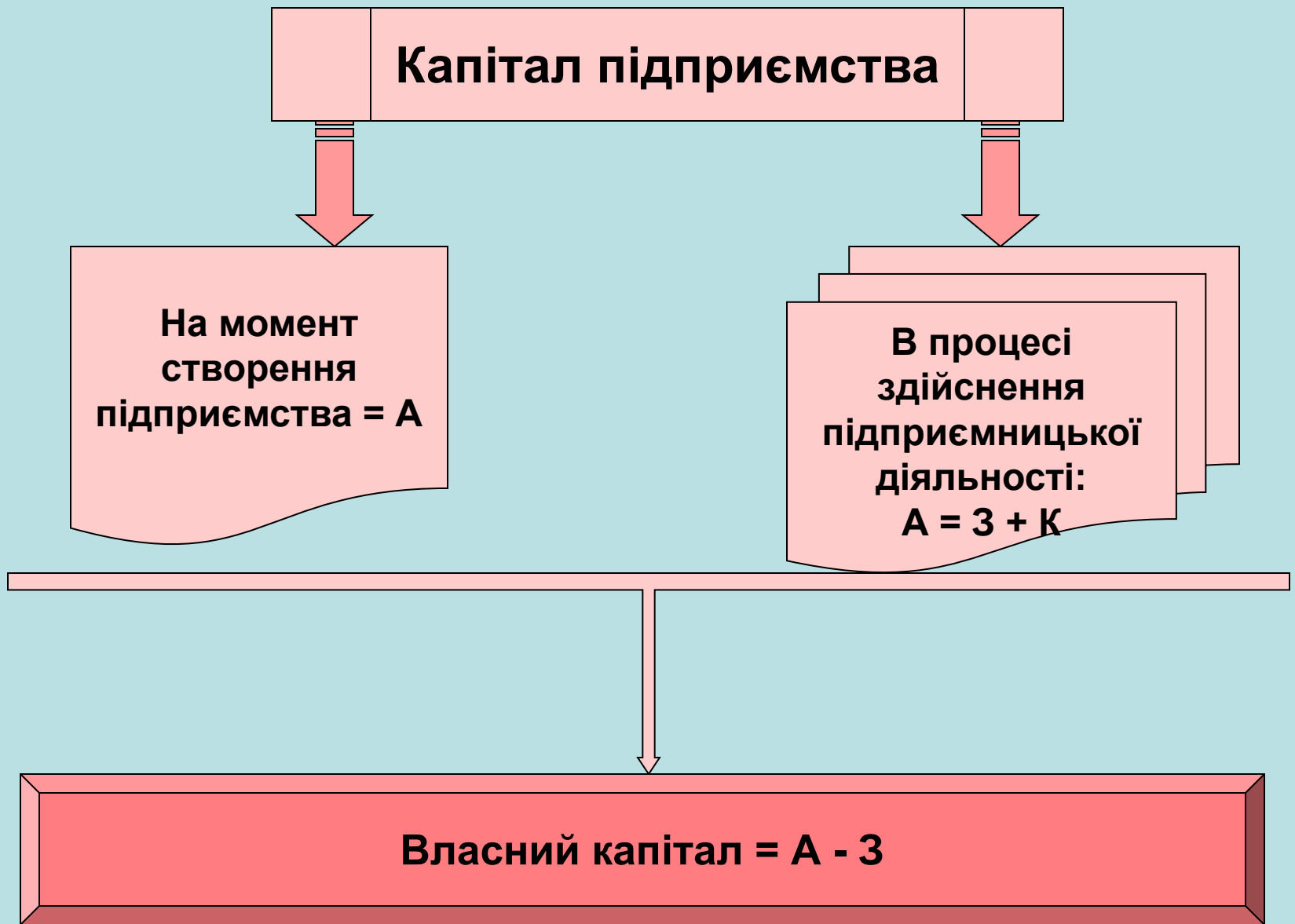

Рис. 2. Структура власного капіталу підприємства

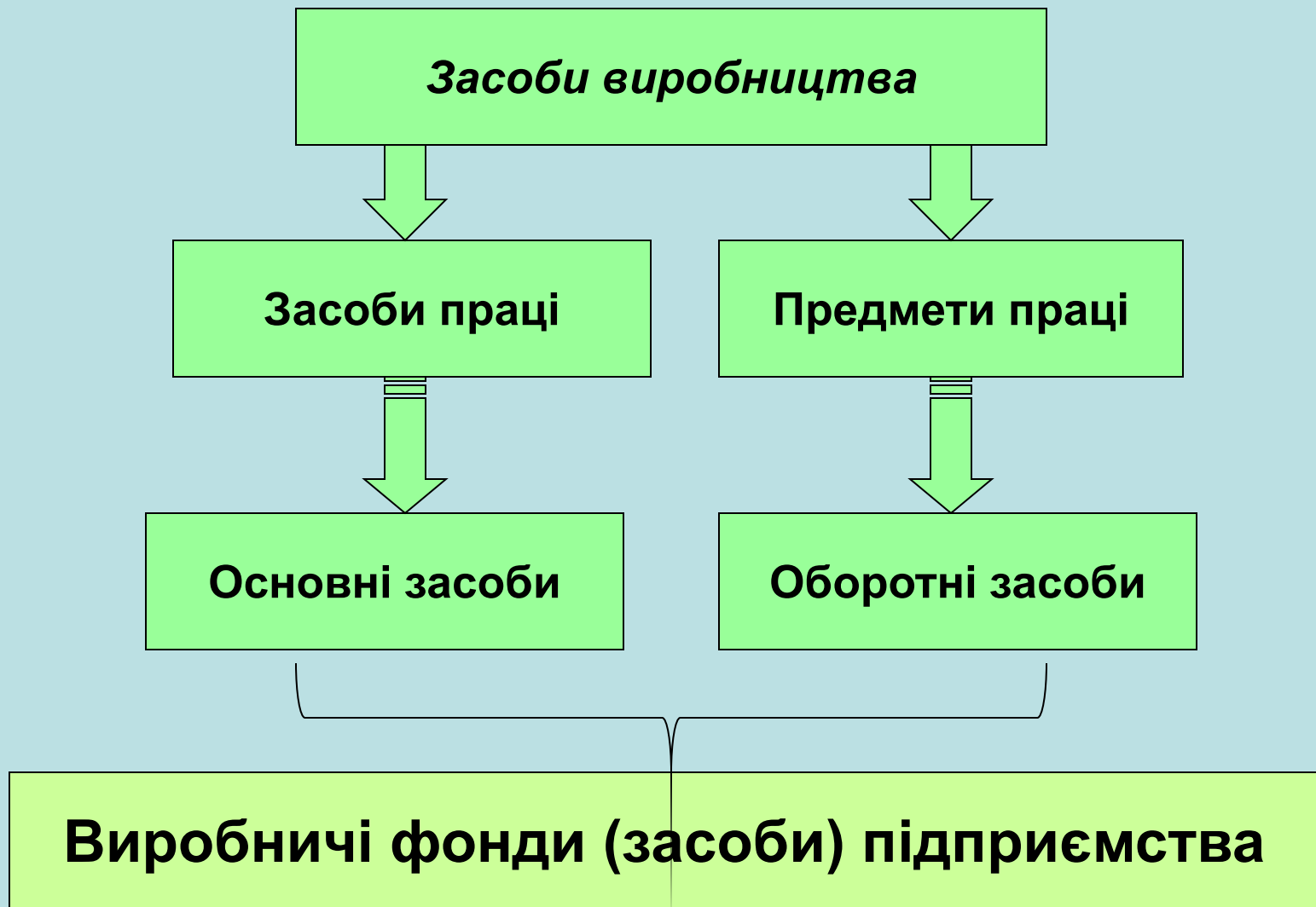

Рис. 3. Склад і взаємозв'язок засобів виробництва і виробничих засобів підприємства

Таблиця 1.

Порівняльна характеристика основних і оборотних засобів підприємства

Ознака	Основні засоби	Оборотні засоби
<i>Термін експлуатації</i>	Понад 1 календарний рік	До 1-го календарного року / протягом 1-го виробничого циклу
<i>Характер перенесення вартості на собівартість виробленої продукції</i>	Частково (в міру їх зносу)	Повністю
<i>Збереження натуральної форми</i>	Зберігають	Змінюють
<i>Характер відновлення</i>	Відновлюються повністю (реновація) або частково (ремонт)	Відновлюються повністю

Основні засоби підприємства – це засоби виробництва, що беруть участь у виробничому процесі протягом тривалого часу (більше одного року та одного виробничого циклу), переносять свою вартість на собівартість виробленої за їх допомогою продукції частинами, в міру їх зносу, зберігають свою натуральну форму та можуть відновлюватись як повністю (шляхом реновації), так і частинами (за допомогою ремонту).

Оборотні засоби підприємства – це частина виробничих засобів підприємства у вигляді певної сукупності предметів праці, елементи яких повністю споживаються протягом одного виробничого циклу, змінюють або повністю втрачають свою натуральну форму і переносять всю свою вартість на вартість виробленої продукції.

Класифікація основних засобів

За сферами діяльності

Виробничі

Невиробничі

За приналежністю

Власні

Залучені

За роллю у процесі
виробництва

Активні

Пасивні

Рис. 4. Класифікація основних засобів підприємства

Таблиця 2.**Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів і мінімально допустимих строків їх амортизації**

Групи основних засобів	Мінімально допустимі строки корисного використання, років
група 1 - земельні ділянки	-
група 2 - капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
група 3 - будівлі,	20
споруди,	15
передавальні пристрої	10
група 4 - машини та обладнання	5
з них:	
електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми, інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 6000 грн. або 2500 гривень (для бюджетних установ)	2

група 5 - транспортні засоби	5
група 6 - інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4
група 7 - тварини	6
група 8 - багаторічні насадження	10
група 9 - інші основні засоби	12
група 10 - бібліотечні фонди	-
група 11 - малоцінні необоротні матеріальні активи	-
група 12 - тимчасові (нетитульні) споруди	5
група 13 - природні ресурси	-
група 14 - інвентарна тара	6
група 15 - предмети прокату	5
група 16 - довгострокові біологічні активи	7

Рис. 5. Види вартості основних засобів підприємства

Рис 6. Види зносу основних засобів

Коефіцієнт фізичного зносу основних засобів:

$$K_{\text{фіз.зн.}} = \frac{BP}{O\Phi_{\text{перв.}}},$$

де

BP – витрати, понесені на поточний і капітальний ремонт основних засобів;

OΦперв. – первісна вартість основних засобів

Коефіцієнт морального зносу основних засобів:

$$K_{\text{мор.зн.}} = \frac{O\Phi_{\text{перв.}} - O\Phi_{\text{справ.}}}{O\Phi_{\text{перв.}}},$$

$$O\Phi_{\text{справ.}} = \frac{O\Phi_{\text{перв}}}{1 + \frac{ППП}{100\%}},$$

де

OΦперв. – первісна вартість основних засобів;

OΦсправ. – справедлива вартість основних засобів;

ППП – приріст продуктивності праці

Амортизація – це процес перенесення вартості основних засобів на вартість новоствореної продукції з метою їхнього повного відновлення.

Норма амортизації – це встановлений річний (квартальний) відсоток відшкодування вартості зношення частини основних засобів.

Норми амортизації, які застосовуються на підприємстві, мають бути економічно обґрунтованими і спрямованими на своєчасне відшкодування основних фондів.

Методи амортизації

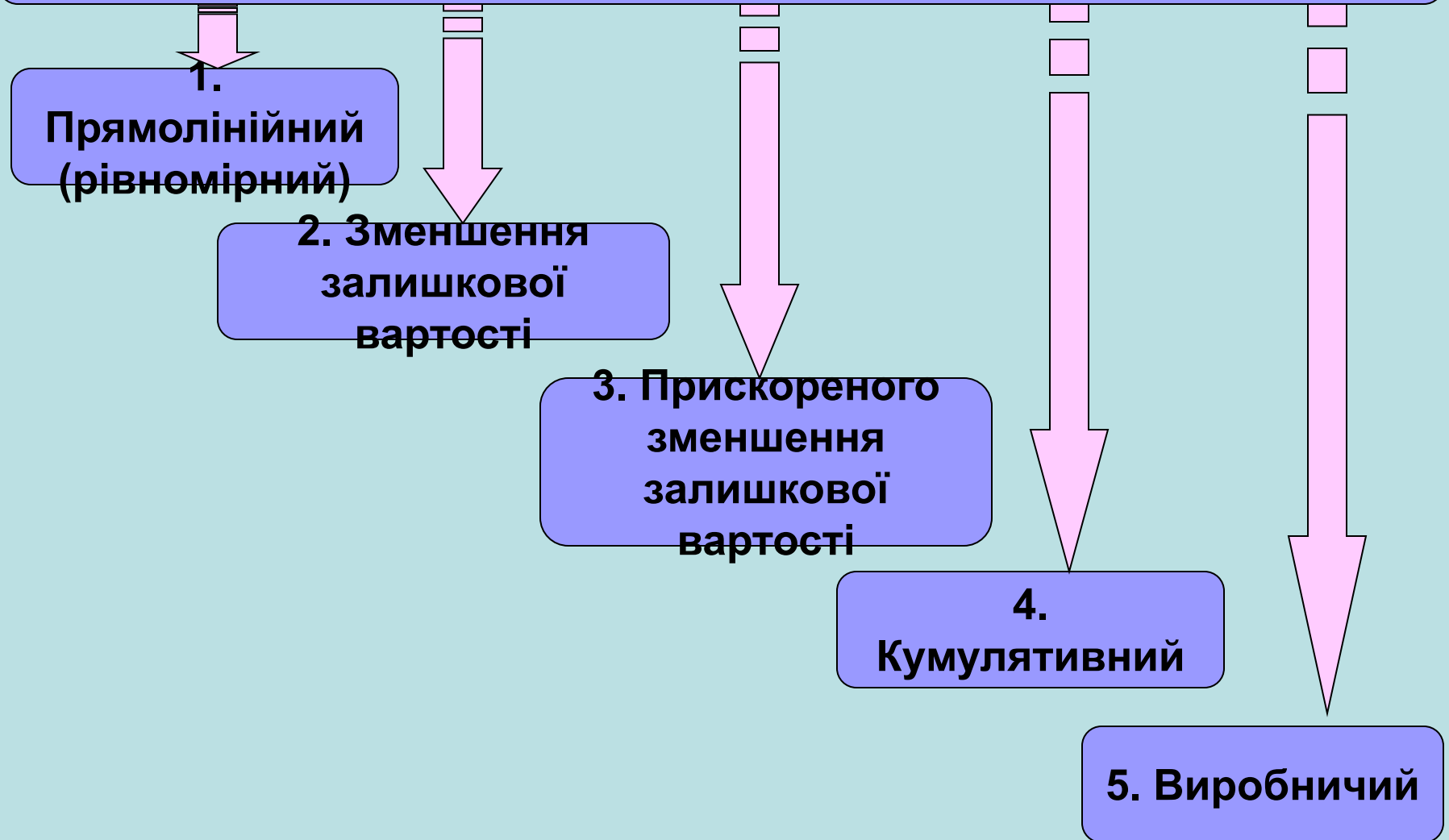

Рис. 7. Методи амортизації

Прямолінійний метод

На собівартість виготовленої продукції кожного року переноситься однакова частина вартості основних засобів. При використанні цього методу вартість об'єкта основних засобів списується однаковими частками протягом всього періоду його експлуатації.

$$A_p = \frac{B_n - B_l}{K_v}$$

$$A_p = (B_n - B_l) \times H_a$$

$$H_a = \frac{1}{K_v} \times 100\%$$

Метод зменшення залишкової вартості

Річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року (або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації) та річної норми амортизації.

$$A_p = H_a \times B_z$$

$$H_a = \left(1 - \sqrt[n]{\frac{B_l}{B_n}} \right)$$

Метод прискореного зменшення залишкової вартості

Річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка використовується при рівномірному нарахуванні амортизації, і подвоюється.

$$A_p = 2 \times H_a \times B_z$$

$$H_a = \frac{1}{K_v} \times 100\%$$

Кумулятивний метод

Характеризується більш високими нормами амортизації в першій половині строку використання і поступовим їх зниженням у другій половині.

Норма амортизації тут - величина змінна і розраховується діленням числа років (що залишились до кінця амортизаційного строку служби) на кумулятивне число, яке є сумою чисел членів арифметичної прогресії (наприклад, від 1 до 7, якщо строк служби сім років).

Кумулятивне число розраховується як сума числових значень років служби устаткування.

$$A_p = K_k \times (B_n - B_l)$$

$$K_k = \frac{K_p}{C_{ч.р.}}$$

Виробничий метод

Грунтується на передбаченні, що функціональна корисність основних засобів залежить не від часу, а від результатів їх використання. При цьому термін корисної служби визначається кількістю продукції та обсягом послуг, які підприємство планує виготовити або надати, використовуючи наявні засоби праці.

$$A_p = O_f \times C_{\text{вир.}}$$

$$C_{\text{вир.}} = \frac{V_n - V_l}{O_{\text{заг.}}}$$

Обігові кошти підприємства – це сукупність грошових коштів підприємства, вкладених у оборотні виробничі засоби і засоби обігу з метою забезпечення безперервності процесу виробництва і реалізації продукції. Вони являють собою частину фінансових ресурсів підприємства.

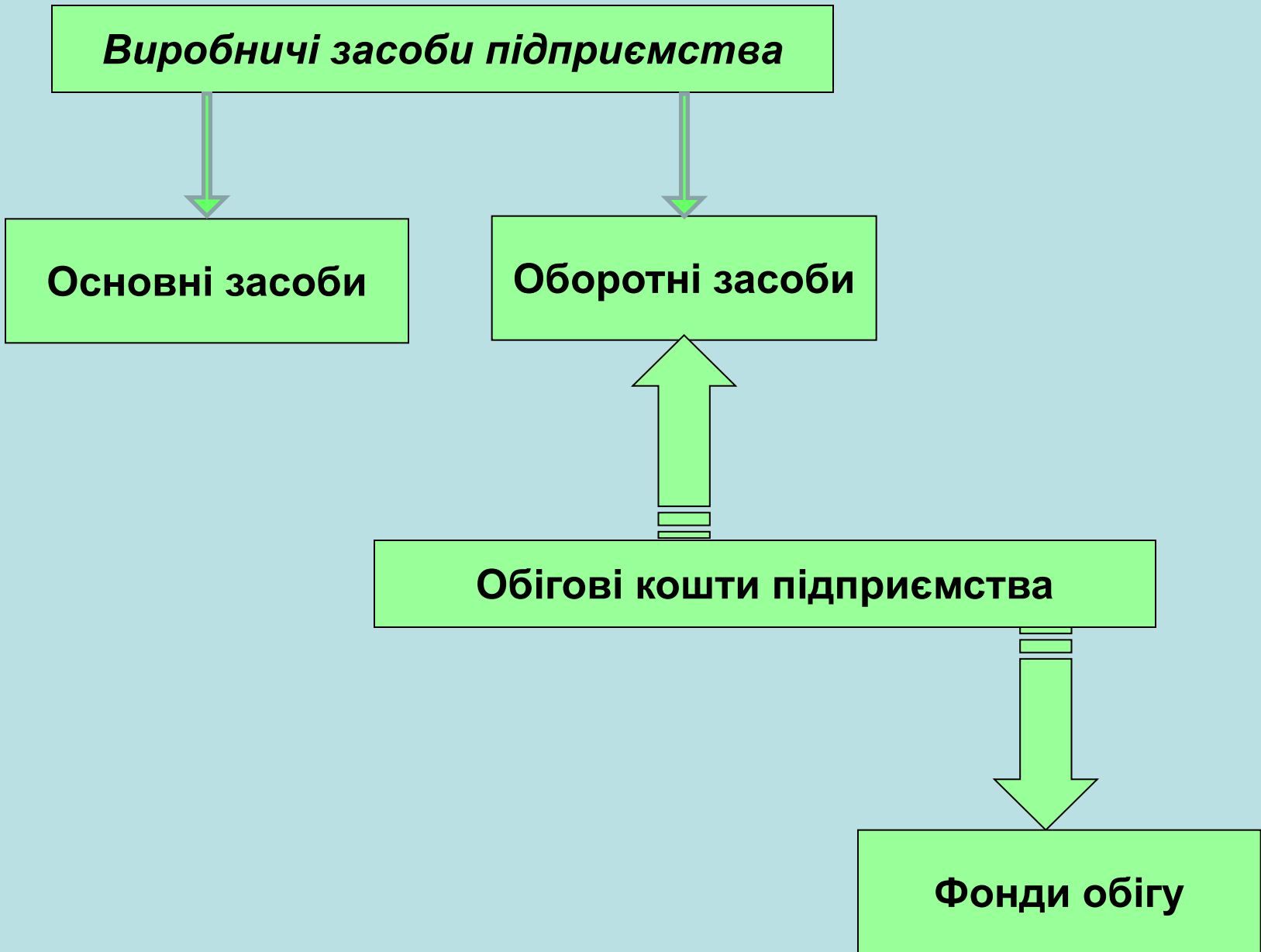
Виробничі засоби підприємства

Основні засоби

Оборотні засоби

Обігові кошти підприємства

Фонди обігу

Обігові кошти підприємства

Обігові виробничі засоби (сфера виробництва)

- Виробничі запаси
- Незавершене виробництво
- Витрати майбутніх періодів

Засоби обігу (сфера обігу)

- Готова продукція на складі підприємства
- Відвантажена продукція
- Грошові кошти на розрахунковому рахунку та наявні в касі
- Дебіторська заборгованість тощо.

Виробничі
запаси

Готова
продукція

Відвантажена
продукція

Реалізована
продукція

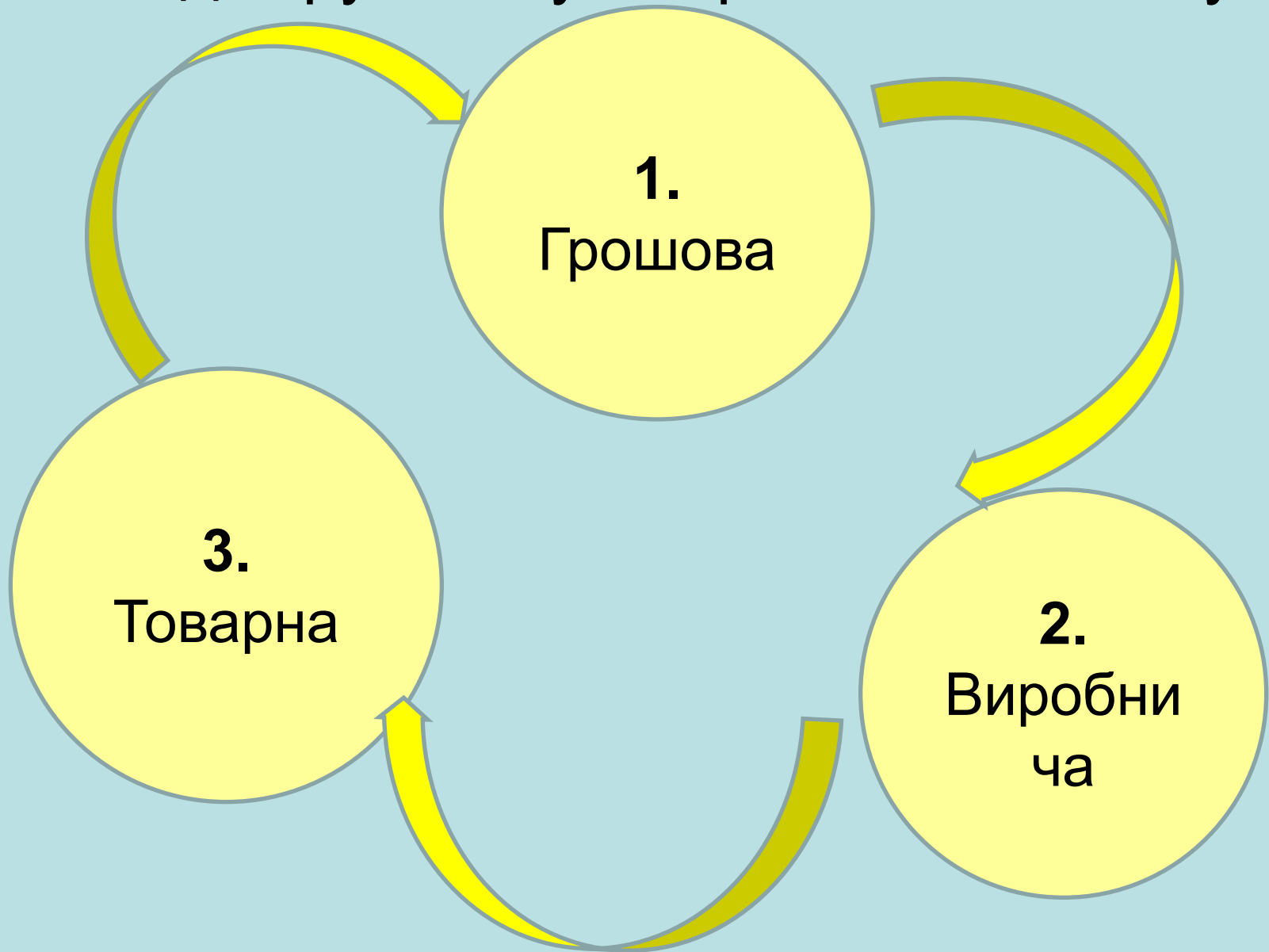
Склад /
виробничі
приміщення

Склад
підприємства

Транспорт-
ний засіб

Обігові
кошти

Стадії кругообігу оборотного капіталу

Джерела формування обігових коштів підприємства

Власні кошти підприємства

Прирівняні до власних коштів

Позичені кошти

Прирівняні до позичених

Статутний фонд,
прибуток тощо

Стійкі пасиви

Кредити,
позики

Акціонування,
кредиторська заборгованість

